

Μέση Ανατολή και Μεσόγειος Ελεύθερες από Πυρηνικά

Εισηγητές: Αντώνης Παπάζογλου και Κώστας Παπασταύρος

Είκοσι επτά (27) χρόνια μετά το ατύχημα στο Three Mile Island της Pennsylvania (1979), 20 χρόνια μετά το Chernobyl της Ουκρανίας (1986) και μετά από τόσα άλλα πυρηνικά ατυχήματα, είναι τουλάχιστον θλιβερό το γεγονός ότι πολλοί συσπειρώνονται σε ένα νέο «πυρηνικό λόμπι» το οποίο προσπαθεί να καταξιώσει την πυρηνική ενέργεια ως απάντηση στις αυξανόμενες ενεργειακές ανάγκες και στους περιορισμούς των συμβατικών καυσίμων να ανταπεξέλθουν στη ζήτηση.

Το πυρηνικό λόμπι χρησιμοποιεί το Πρωτόκολλο του Kyoto, τις τιμές του πετρελαίου και την πρόσφατη κρίση στο φυσικό αέριο ως προφάσεις για να παρουσιάσει την πυρηνική ενέργεια ως πανάκεια για επίλυση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, αντιμετώπισης του «φαινομένου του θερμοκηπίου» και των παγκόσμιων κλιματικών αλλαγών. Οι αυξανόμενες ενεργειακές ανάγκες μπορούν να αντιμετωπισθούν με πλήθος εναλλακτικών ενεργειακών εφαρμογών (Ηλιακή και Αιολική ενέργεια, γεωθερμία, βιομάζα, Waste-to-Energy, Green Coal, «Οικονομία του Υδρογόνου»). Στο εγγύς μέλλον αναμένεται ότι θα λάβει χώρα και η πραγματική πυρηνική επανάσταση με την επίτευξη της πυρηνικής σύντηξης, μιας τεχνολογικά προηγμένης διαδικασίας που είναι σχετικά ελεύθερη από απόβλητα αλλά και από υλικά που δύνανται να χρησιμοποιηθούν σε οπικά συστήματα. Επίσης, τα επιχειρήματα του «πυρηνικού λόμπι» για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών, εκμεταλλεύονται κι άλλοι για ανάπτυξη της πυρηνικής τεχνολογίας προς ενίσχυση του γεωστρατηγικού τους ρόλου.

Καθίσταται λοιπόν φανερό ότι τα διεθνή μονοπώλια απλώς προβάλλουν την πυρηνική τεχνολογία ως καθαρή και οικονομική. Και μόνο η απειλή της ανθρώπινης υγείας και ζωής θα έπρεπε να είναι αρκετά για να θεωρείται η χρήση πυρηνικών εργοστασίων μη βιώσιμη. Αναγκαστική εκκένωση περιοχών από χιλιάδες ανθρώπους, άμεσοι θάνατοι αλλά και έμμεσες επιπτώσεις όπως διάφορες μορφές καρκίνου, λευχαιμία, τερατογενέσεις, γενετικές μεταλλάξεις είναι κάποιοι από τους γνωστούς πλέον

εφιαλτικούς κινδύνους από πυρηνικά ατυχήματα ή ακόμη χειρότερα από τη χρήση πυρηνικών όπλων. Αλλά και από την σκοπιά της αειφόρου ανάπτυξης και της οικονομίας βλέπει κανείς ότι η πυρηνική ενέργεια δεν είναι και τόσο φθηνή όταν εξετασθούν η εξόρυξη του ουρανίου, η διαδικασία εμπλουτισμού του, η λειτουργία ενός πυρηνικού αντιδραστήρα, η διάθεση των ραδιενεργών αποβλήτων που προκύπτουν, ο περιορισμένος χρόνος ζωής ενός εργοστασίου (30 χρόνια), η ανάγκη αποκατάστασης της περιοχής και οι ευρύτερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Παρόλα αυτά, η σημερινή πραγματικότητα των πυρηνικών δεν είναι ευοίωνη. Εκτιμάται ότι τα υφιστάμενα πυρηνικά οπλοστάσια των διαφόρων χωρών διαθέτουν περί τα 30.000 πυρηνικά όπλα ποικίλων μεγεθών και βεληνεκών, τα οποία είναι ικανά να καταστρέψουν ολόκληρο τον Πλανήτη πολλές φορές. Η Διάσκεψη του ΟΗΕ, το 2005 στη Νέα Υόρκη, για την Αναθεώρηση και Ενίσχυση της Συμφωνίας Μη Διασποράς των Πυρηνικών Όπλων έληξε χωρίς αποφάσεις. Οι μεγάλες δυνάμεις της Γης, με πρώτες τις ΗΠΑ, δεν εννοούν να σταματήσουν τις πυρηνικές δοκιμές. Οι στρατιωτικές δαπάνες παγκοσμίως ξεπέρασαν το 1 τρις δολάρια, με τις ΗΠΑ μόνο να ξοδεύουν άνω των 400 δις δολαρίων, ενώ προωθούνται σχέδια για τη δημιουργία νέας γενιάς πυρηνικών όπλων – «μίνι πυρηνικά» - και επενδύονται ποσά για νέο «Πόλεμο των Άστρων».

Έντονοι είναι οι φόβοι πλέον και στην περιοχή της Νότιας Βαλκανικής και Μέσης Ανατολής και κατ' επέκταση ολόκληρης της Μεσογείου. Πρόσφατα, η Βουλγαρία και η Τουρκία εκδήλωσαν επίσημα την επιθυμία τους για επανεκκίνηση των πυρηνικών τους προγραμμάτων. Δηλώσεις για πιθανή κατασκευή πυρηνικών αντιδραστήρων έχουν γίνει και από την Ουγγαρία και την Ρουμανία. Είναι ακόμη γνωστό ότι στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν χώρες όπως το Πακιστάν, που διαθέτουν ήδη πυρηνικά, αλλά και το Ιράν για του οποίου το πυρηνικό πρόγραμμα πολύς λόγος γίνεται. Η απόκτηση πυρηνικής τεχνολογίας δεν σχετίζεται μόνο με την κάλυψη ενεργειακών αναγκών, αλλά αποτελεί εφιαλτήριο για την υλοποίηση προγραμμάτων πυρηνικών όπλων. Τέτοιοι φόβοι δεν είναι ανυπόστατοι, ιδιαίτερα όταν κανείς μιλά για την Τουρκία, χώρα με γνωστό επεκτατισμό και αλαζονική συμπεριφορά εις βάρος των γειτόνων της, αλλά και της υποστήριξης που τυγχάνει από τις ΗΠΑ για το γεωστρατηγικό της ρόλο στην περιοχή ή

για άλλες χώρες με ισχυρό φονταμενταλισμό, όπως το Ιράν. Όταν δε σε αυτούς τους φόβους προστίθεται η αεί παρούσα για την περιοχή φυσική απειλή των σεισμών αλλά και η σύγχρονη απειλή των τρομοκρατικών ενεργειών εις βάρος ενός πυρηνικού σταθμού, δεν είναι παράλογο το αίτημα όπως η Μέση Ανατολή και η Μεσόγειος ολόκληρη να μετατραπούν σε ζώνες ελεύθερες από πυρηνικά.

Η νοτιοανατολική λεκάνη της Μεσογείου είναι περιοχή με χαρακτηριστικά μοναδικά στην Υφήλιο. Αποτελεί ανά τους αιώνες ανεπανάληπτο σταυροδρόμι λαών και πολιτισμών που έχουν αναπτύξει έναν απερίγραπτο πλούτο στα γράμματα, τις τέχνες, τις θρησκείες, τις λαϊκές παραδόσεις και σε ό,τι άλλο δραστηριοποιείται ο άνθρωπος. Βασικός παράγοντας που επηρέασε τη δημιουργία όλου αυτού του πλούτου ήταν και είναι το ιδιαίτερο οικοσύστημα της περιοχής. Με το χαρακτηριστικό της αρμονικής συμβίωσης των αντιθέτων, η Μεσόγειος συνδυάζει τα χιλιάδες χιλιόμετρα ακτών με δύσβατα ορεινά, τις εύφορες πεδινές περιοχές με ερήμους, την θαλάσσια και παράκτια χλωρίδα με τα χερσαία φυτικά είδη, τα ενδημικά είδη ζώων και πτηνών με τα χιλιάδες μεταναστευτικά, σε ένα μοναδικό οικοσύστημα ομορφιάς και δημιουργίας.

Οι οικοσυστημικές και γεωστρατηγικές ισορροπίες είναι ήδη εξαιρετικώς λεπτές λόγω του περίπλοκου ιστορικού, θρησκευτικού, πολιτισμικού, κοινωνικού και οικολογικού μωσαϊκού που υπάρχει σε μια τόσο μικρή γωνιά της Γης. Οι Ισχυροί της Γης επιθυμούν να ανατρέψουν τις ισορροπίες αυτές στη Μέση Ανατολή και την ευρύτερη Μεσόγειο ανάλογα με τα συμφέροντά τους. Έτσι δικαιολογείται η διπλοπρόσωπη τακτική της καταδίκης του Ιράν από τη μια, αλλά του χαιρετισμού του τουρκικού πυρηνικού προγράμματος από την άλλη. Θα νόμιζε κανείς ότι ξεχνιέται το πόσο διασυννοριακά είναι τα περιβαλλοντικά ζητήματα και δη αυτά που σχετίζονται με πιθανούς πυρηνικούς ολέθρους από ατυχήματα ή ακόμα χειρότερα, από τη χρήση πυρηνικών όπλων.

Είναι αναγκαίο, λοιπόν, οι ενεργοί πολίτες μέσω των περιβαλλοντικών οργανώσεων παγκοσμίως, των πράσινων κινημάτων, ομάδες ευαισθητοποιημένων πολιτών αλλά και επιστημόνων, να κινητοποιηθούν – όπως κάνουν εδώ και χρόνια – εναντίον του πυρηνικού λόμπι, ώστε να κηρυχθεί η Μεσόγειος και ο χώρος της Μέσης Ανατολής σε ζώνη ελεύθερη από πυρηνικά. Κύριος στόχος θα πρέπει να είναι, τόσο το μεγάλης

σημασίας οικοσύστημα της περιοχής, όσο και η ιδιαίτερη πολιτισμική της ποικιλότητα να μη διαταραχθούν από την παρουσία πυρηνικών. Μα ίσως περισσότερο απ' όλα, κύρια φροντίδα θα πρέπει να αποτελέσει η διαφύλαξη από τα πυρηνικά της ηθικής και της εξύψωσης του ανθρώπου, στα οποία τόσο πολύ έχουν συνεισφέρει η Μεσόγειος και η Μεσοποταμία, αυτές οι κοιτίδες πολιτισμού.